

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра теорії і методики фізичного виховання

Дипломна робота (проєкт)
магістра

з теми: «ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО СПОРТИВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ»

Виконав: студент 2 курсу, групи FKS1-M20
спеціальності 017 Фізична культура і спорт

Поварчук Богдан Ігорович

Керівник: Юрчишин Ю.В., кандидат наук з фізичного
виховання та спорту, доцент

Рецензент: Зубаль М.В., кандидат наук з фізичного
виховання та спорту, доцент

Кам'янець-Подільський – 2021 рік

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ПРИ ЗАНЯТТЯХ СПОРТОМ	8
1.1. Мотивація як важливий чинник спортивної діяльності.....	8
1.2. Мотивація до занять спортивною діяльністю на різних етапах підготовки.....	20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	29
2.1. Методи дослідження.....	29
2.2. Організація дослідження	31
РОЗДІЛ 3. РАНГОВИЙ АНАЛІЗ МОТИВІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ БАГАТОРІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА МОТИВАЦІЙНИХ ТИПІВ І ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ СПОРТСМЕНІВ	32
3.1. Ранговий аналіз мотивів, які є складовою мотивації до занять спортивною діяльністю на різних етапах підготовки	32
3.2. Самооцінка особистих якостей спортсменів.....	45
3.3. Оцінка особистісних якостей та визначення мотиваційного типу спортсмена тренером	51
3.4. Місце культурної спадщини олімпійського руху в освітньому просторі України в межах реалізації олімпійської освіти	54
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ДУ	– досягнення успіху
еПП	– етап початкової підготовки
еС	– етап спеціалізації
еМППМ	– етап максимальних проявів індивідуальних можливостей
еЗВЗ	– етап завершення виступу на змаганнях
еВ	– етап ветеранів
ІД	– дівчата які займаються ігровими видами спорту
ЮО	– юнаки які займаються ігровими видами спорту
ЗЗСО	– емоційне задоволення
МН	– місце навчання
НСС	– невпевненість в своїх силах
НДТ	– незадоволення діяльністю тренера
НФСТ	– неможливість фінансування спортивної діяльності
ПКМ	– показник категорії мотиву
ПЯ	– психічні якості
С	– спілкування
СФП	– спеціальні фізичні вправи
СС	– самоствердження
СП	– слава, престиж
ФВ	– фізичне вдосконалення

ВСТУП

Актуальність теми. Поняття мотивації є одним з основних понять, що характеризують рушійні сили поведінки та діяльності людини (В. Г. Леонтьєв, 2002; Ф. Кумба, 2006; Е. П. Ильин, 2008). На жаль, до цього часу у психології взагалі і в психології спорту зокрема не вироблений єдиний підхід до вивчення цієї проблеми, існує безліч тлумачень основних понять мотивації діяльності і значна кількість концептуальних та методологічних підходів (А. А. Реан, 2001; В. Г. Сивицкий, 2006).

Послідовники З. Фрейда і біхевіористи у своїх теоретичних положеннях виокремлюють лише активаційні властивості мотивації. На їхню думку, мотивація зумовлена, як правило, природними потребами, інстинктами і драйвами (Р. Франкін, 2003). Утім, для пояснення потреб більш високого порядку ці принципи не підходять. Уперше особливості мотивації, що характеризуються виключно людськими ознаками вивчали Ф. Олпорт (1950), Ж. Нюттен (1959), Г. Мерфі (1959), П. Фрес (1967) та інші, які поділили мотивацію на первинну і вторинну. Відповідно до концепції Ж. Нюттена, перший рівень мотивації є вродженим, він визначається біологічною структурою організму, другий – набутий, мінливий і піддається формуванню. Важливим положенням цієї концепції є твердження про регулювальну функцію мотивації і можливість її формування. За Х. Хекхаузенем (1986), мотивація – це активний процес, в основі якого лежить потреба. Тож напрям дії мотивації тісно пов'язаний із задоволенням чи незадоволенням потреби, а сама мотивація – це поєднання зовнішніх впливів із внутрішнім станом людини, його потребами та іншими психічними утвореннями (Д. Гоулд, 2001). Як відзначають фахівці (Б.Ф. Ломов, 1986; G.Roberts, 1993; Т.А. Кононова, 2005; Е.П. Ильин, 2011), мотивація є найскладнішою та мало вивченою проблемою психології спорту.

Високі результати, успіх у спорті прямо пов'язані з мотиваційною сферою спортсмена (Н. Б. Стамбулова, 1988; Д. Гоулд, 2001; А. Н. Леонтьєв, 2002;

С. І. Филимонова, 2003; В. Г. Сивицкий, 2007; Р. А. Пилоян, 2007; Е. П. Ильин, 2008; Л. И. Лоскутова, 2008; Е. Н. Гогун, 2009; А. В. Родионов, 2010; В. І. Воронова, 2013; І. В. Грузевич, 2015; Г. В. Коробейнікова, 2018). Недооцінювання ролі мотиваційних чинників, нехтування динамікою змін мотивів тренерами, самими спортсменами нерідко призводить до того, що спортсмен не може проявити свої можливості повною мірою, не в змозі реалізувати в повному обсязі тренувальні навантаження та відповідні настанови щодо змагальної діяльності (В. С. Штефурак, 2000; І. П. Волкова, 2002; В. Г. Сивицкий, 2004; В. И. Гаврилов, 2005; Н. Ф. Пузенков, Р. А. Пилоян, 2008). Окрім того, невдоволеність спортивними досягненнями нерідко стає значною перешкодою в реалізації особистого потенціалу та соціалізації спортсмена в інших сферах життєдіяльності після закінчення спортивної кар'єри (В. Г. Сивицкий, 2000; В. Н. Здутов, 2006; Д. Ю. Жихарев, 2007; Л. К. Серова, 2007).

На сьогодні вкрай мало досліджень, які розкривають особливості формування мотивації на різних етапах багаторічної підготовки спортсмена, і взагалі відсутні такі дослідження стосовно етапу початкової підготовки. У зв'язку з цим, було обрано тему кваліфікаційної роботи.

Об'єкт дослідження – мотивація до занять ациклічними і циклічними видами спорту.

Предмет дослідження – структура та формування мотивації до занять спортивною діяльністю.

Мета дослідження – виявити зміст мотивації до занять спортом та розробити методику формування мотивації юних спортсменів-плавців на початковому етапі підготовки.

Завдання дослідження:

1. Вивчити теоретико-методичні особливості формування мотивації до занять спортом на різних етапах багаторічної підготовки.
2. Встановити відмінності початкового етапу підготовки від інших етапів у формуванні мотивів до занять спортом, динаміку їх змін на різних етапах підготовки.

3. Виявити зміст і структуру мотивів у спортсменів циклічних та ациклічних видів спорту на етапах багаторічної підготовки.

4. Розробити методику формування мотивації юних плавців до тренувально-змагальної діяльності на етапі початкової підготовки та перевірити її ефективність.

Методи дослідження: аналіз наукової та методичної літератури з проблем дослідження (для виявлення, узагальнення й систематизації теоретичних підходів, емпіричного і практичного досвіду з теми кваліфікаційної роботи); експериментальні: педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний), анкетування, психодіагностичне тестування, оцінювання розвитку фізичних якостей і плавальної підготовки, на основі яких досліджено якісні й кількісні показники мотиваційної сфери спортсменів та доведено ефективність формувального експерименту; методи математичної статистики: метод статистичних гіпотез для двох пов'язаних і незв'язаних вибірок, формула Рюлона (для обчислення надійності й точності отриманих результатів), формула Спірмена – Брауна (для визначення коефіцієнта надійності – узгодженості тестів)..

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні методики впливу на мотиваційну сферу юних спортсменів-плавців на початковому етапі підготовки. Отримані можуть бути використані у процесі підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти спеціальностей 014 Середня освіта (Фізична культура) та 017 Фізична культура і спорт в рамках вивчення освітніх компонентів «Вступ до спеціальності», «Психолого-педагогічні аспекти в спорті», «Теорія і методика фізичного виховання», «Педагогіка спорту», «Теорія і методика юнацького спорту», «Теорія і методика спортивного тренування», «Професійна майстерність тренера».

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський 05-06 жовтня 2021 року).

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій публікації.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 72 сторінках, з яких 63 основного тексту, вона містить 12 рисунків та 10 таблиць. Дипломна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків та зі списку 81 використаного літературного джерела.

ВИСНОВКИ

На основі проведених досліджень здійснено теоретичне узагальнення науково-практичного завдання, що стосується особливостей мотивації до спортивної діяльності на початковому етапі багаторічної підготовки та формування внутрішньої мотивації на початковому етапі підготовки.

1. Теоретичний аналіз історії досліджувати сучасного стану проблеми мотивації спортивної діяльності дає змогу розглядати мотиваційну сферу особистості спортсмена як структуру, до складу якої можуть входити утворення, локалізовані на різних рівнях особистісної організації. У зв'язку з цим, її необхідно вважати системою з принципово варіативним змістом на різних етапах багаторічної підготовки. Найоптимальніший спосіб впливу на мотивацію до занять спортом лежить у площині вивчення взаємодії особистісних та ситуаційних факторів. Водночас важливою є модифікація поведінки спортсмена тренером та врахування усієї сукупності мотивів, які спонукають до занять спортом, зокрема зовнішніх умов (наприклад, вплив тренера, сім'ї, друзів, навчання, матеріальне заохочення тощо).

2. У результаті проведених досліджень виокремлено п'ять рангів категорій позитивних мотивів, що є важливими для занять спортом, а саме: перший ранг – це мотив досягнення успіху, другий ранг – емоційне задоволення; третій – патріотичний мотив; четвертий – мотив самоствердження, бажання проявити себе у спорті; п'ятий – мотив фізичних якостей.

На початковому етапі підготовки, починаючи з другого року тренувань, домінантним мотивом у спортивній діяльності спортсменів циклічних видів спорту є емоційне задоволення як у хлопців, так і у дівчат. Статева диференціація домінантних мотивів занять спортом розпочинається під кінець початкового етапу підготовки, але чіткі її прояви характерні для етапу спеціалізації. У цей період домінантним мотивом стає мотив досягнення успіху, важливість якого суттєво зменшується у спортсменів-ветеранів.

Виявлено, що з віком мотив досягнення успіху істотно збільшує своє значення. Щодо мотиву емоційного задоволення, то роль його поступово знижується, як і мотиву фізичного вдосконалення. Безпосередньо патріотичний мотив і мотив слави, престижу з віком набуває дедалі більшої значущості, а мотив самоствердження вже на етапі спеціалізації поступається іншим мотивам.

3. У процесі дослідження ми виявили сукупність негативних мотивів, які суттєво послаблюють мотивацію тренувально-змагальної діяльності в циклічних видах спорту. Перший ранг – мотив невпевненості у своїх силах, відчуття неможливості виконувати необхідні тренувальні завдання на належному рівні; другий ранг – мотив припинення занять спортом за станом здоров'я; третій ранг – мотив незадоволення спортивним колективом, неможливість поєднувати навчання в школі і тренування. Установлено, що невпевненість у своїх силах на всіх етапах підготовки спортсменів циклічних видів спорту негативно впливає на мотивацію до занять спортом.

Незадоволеність спортивним колективом, насамперед тренером, є головною причиною припинення тренувань на початковому етапі підготовки та етапі спортивної спеціалізації. Починаючи з цього етапу, однією з головних причин припинення тренувань є невідповідність стану здоров'я вимогам фізичних навантажень, які прогресивно зростають. Основною причиною втрати мотивації до спортивної діяльності в циклічних видах спорту на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей спортсмена є погане фінансування тренувальної і особливо змагальної діяльності.

Вікова динаміка впливу негативних мотивів на заняття спортом не залежить від статі спортсменів. Єдина різниця в тому, що дівчата найчастіше припиняють тренувальні заняття за станом здоров'я і в результаті незадоволення спортивним колективом, а хлопці – через недостатнє фінансування змагальної діяльності.

4. Установлено, що рівень самооцінки спортсменами особистих якостей перебуває в діапазоні 3–4 бали, що відповідає не тільки достатній критичності, але й адекватності самооцінки, крім групи студентів, які регулярно займаються спортивною діяльністю, яка не спрямована на досягнення високих результатів.

Водночас дівчата-спортсмени нижче оцінюють особисті якості, ніж юнаки, за винятком розумових здібностей.

Показники самооцінки стану здоров'я з віком знижуються. Щодо впевненості в собі та авторитету серед товаришів, то ці показники з віком зростають як у юнаків, так і у дівчат. Щодо задоволеності своїми спортивними досягненнями, то до цієї особистої якості спортсмени ставляться найкритичніше.

5. У результаті ранжування категорій мотивів занять спортом встановлено, що у студентів-чоловіків є важливим мотив досягнення успіху, патріотичний, фізичного вдосконалення, самоствердження. Щодо мотиву

«емоційне задоволення», то він є важливим як для юнаків, так і дівчат. У студенток заняття спортом є важливим з погляду фізичного вдосконалення і спілкування

6. У результаті проведеного дослідження (за результатами анкетування батьків) виявлено, що 55,0 % дітей до початку занять у спортивній школі не займалися спортивними вправами, 37,5 % не відвідували організовані форми занять у шкільних спортивних секціях, але регулярно займалися фізичними вправами з батьками або товаришами і тільки 7,5 % відвідували заняття у шкільних спортивних секціях. Водночас виявлено, що 30,0 % батьків привели дітей у секції плавання, зважаючи на їх власний вибір, 65,5 % зробили це заради зміцнення здоров'я дитини, а 4,5 % поклалися на рекомендацію вчителя фізичної культури.

Більша частина батьків (55,0 %) очікує від занять плаванням поліпшення фізичного розвитку і здоров'я дитини, а також досягнення певних спортивних результатів, які знадобляться у дорослому житті (під час навчання в закладах освіти, служби в армії, професійній діяльності), 25,0 % батьків пов'язує майбутнє життя своїх дітей у дорослому віці зі спортом (робота тренера, учителя фізичної культури, спортивного судді, журналіста, коментатора тощо), 15,0 % – очікують досягнення рекордних спортивних результатів, які забезпечать належний матеріальний стан, 5,0 % – поліпшення здоров'я та належного фізичного розвитку

Виявлено, що 38,5 % тренерів покладають відповідальність щодо формування мотивації до занять спортом на батьків і самих дітей, 27,0 % переконані, що пріоритет належить батькам, 15,3 % притримуються думки, що це повинні здійснювати батьки спільно з тренерами, 11,5 % вважають, що цю функцію повинні виконувати тренери, а 7,7 % у цьому питанні віддають перевагу самим спортсменам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеенко Г. Некоторые воспитательно-образовательные аспекты олимпизма и пути гуманизации современного спорта. V Междунар. науч. конгр. «Олимпийский спорт и спорт для всех». Минск, 2001. С. 62.
2. Аннан К. Диалог культур и цивилизаций в оценке руководителей ООН. Диалог и партнерство цивилизаций: межконфессиональное и кросскультурное измерения. Н. Новгород: Издательский дом «Медина», 2010. С. 10-113.
3. Аристова Л. С. Формування у старшокласників естетичного ставлення до мистецтва в процесі вивчення художньої культури: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Інститут проблем виховання АПН України. Київ, 2008. 25 с.
4. Барінова І. В. Состояние и пути совершенствования олимпийского образования и воспитания учащейся молодежи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Российская государственная академия физической культуры. Москва, 1994. 26 с.
5. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. Москва: Искусство, 1986. 445 с.
6. Богданова М. А. Культурное содержание олимпизма: от античности к современности. Альманах современной науки и образования. Тамбов: Грамота, 2010, 1(32): в 2-х ч. Ч. II. С. 20-24.
7. Бубка С. Олимпийский спорт в обществе: история развития и современное состояние. Киев: Олимпийская литература, 2012. С. 238.
8. Булатова М. Олімпійській академії України – 25 років: сторінки історії та сьогодення. Наука в олимпийском спорте, 2016, 3. С.14-40.
9. Булатова М. Система олимпийского образования в Украине (1991–2006): методология и практические результаты. Современный олимпийский спорт и спорт для всех. Материалы X междунар. науч. конгр, 2006. С. 38-40.
10. Булатова М. М., Бубка С. Н. Культурное наследие Древней Греции и

Олимпийские игры. Киев: Олимпийская литература, 2012. 408 с. ил.

11. Булатова М. М. XXIII зимові Олімпійські ігри. Пхьончхан 2018. Київ: 2017. 64 с.

12. Вацеба О. М., Герцик М. С., Ільків О. С., Керецман Т. М. Особливості використання засобів олімпійської освіти на уроках англійської мови у початковій школі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2015;129(2). С. 110.

13. Горбань А. В., Булавинцева Ю. Н. Олимпийская детерминанта античного мировоззрения и культуры. Культура народов Причерноморья. 2012. С. 169-173.

14. Гуслистова И. И. Аксиологическое измерение олимпийского образования. XI Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский спорт и спорт для всех». Минск, 2007. С. 20.

15. Дивинская Е. В. Олимпийское образование будущих специалистов физической культуры и спорта на основе личностно ориентированного подхода: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Волгоградская государственная академия физической культуры. Волгоград, 2003. 29 с.

16. Ермолинская Е. А. Предметы искусства в парадигме современного образования. Педагогика искусства, 2012 (2). С. 1-10. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.art-education.ru/AE-magazine/>

17. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2004. 212 с.

18. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. пос. Київ, 2011. 335 с.

19. Єрмолова В. М. Теоретико-практичні засади інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.01. Національний університет фізичного виховання та спорту України. Київ, 2010. 27 с.

20. Закович М. М. Українська та зарубіжна культура: навч. посіб. Київ:

т-во «Знання», 2000. 622 с.

21. Зеленська Н. О. Естетична й художня культура – найважливіші складові формування творчої особистості. Вісник Житомирського державного університету, 2014 (2). С. 74.

22. Ионушкина Н. Ю. Спорт: гармония, эстетика, красота. Вестник МГОУ. Серия: Философские науки, 2010. С. 67-72.

23. Исаев А. А. Олимпийская педагогика – система, процесс и метод воспитания (модельные характеристики): к концепции системообразующего этапа Всемир. студен. игр под патронажем МОК. Спорт для всех, 1998 С. 35-38.

24. Іванова О. І. Виховні можливості художньої культури та мистецтва у духовному розвитку особистості студентів. Духовність особистості: методологія, теорія і практика, 2011. С. 44-53.

25. Клепко С. Ф. Інтегративна освіта і поліморфізм знання. Київ-Полтава-Харків: ПОПОПП, 1998. 360 с .

26. Кобринский М. Е., Кокашинский А. А. Олимпийское образование в Республике Беларусь. Мир спорта, 2003. С. 36-41.

27. Козина Ж. Л. Интеграция спорта, науки и искусства как реализация идей олимпизма. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка, 2017 (147). С. 128-140. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://visnyk.chnpu.edu.ua/>

28. Козина Ж. Л., Ермаков С. С., Козин А. В., Козин С. В., Костырко А. А. Спорт и искусство как единое проявление психофизических возможностей человека. Здоровье, спорт, и реабилитация, 2016. С. 52-59. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://sportscience.org/index.php/health/article/view/460>

29. Комплексна програма художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.yur-info.org.ua/index.php?lang_id=1&menu_id=1182&article_id=165701#

30. Кроль І. М. Потенціал культурної спадщини олімпійського руху в системі гуманітарної освіти школярів. Науковий часопис НПУ імені

М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), 2018 (96). С. 48-51.

31. Кубертен П. Олимпийские мемуары. Киев: Олимп. л-ра, 1997. 179 с.
32. Куликова Л. М. Олимпийское образование школьников в период педагогической практики. Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. 2003 (4). С. 15-16.
33. Кулинкович Е. Организация и содержание олимпийского образования в Республике Беларусь. V Междунар. науч. конгр. «Олимпийский спорт и спорт для всех». Минск, 2001. С. 87.
34. Лекарска Н. Культура спортсменов и общество. Актуальные проблемы международного олимпийского движения. София, 1980. С. 290-302.
35. Лоу Б. Красота спорта. Междисциплинарное исследование. Перевод с англ. Моничева И. Л. Москва: Радуга, 1984. 256 с.
36. Лубышева Л. И. Интеграция спортивного и олимпийского воспитания в образовательном пространстве школы. Наука в олимп. спорте, 2007 (2). С. 36-40.
37. Манетти Дж. О достоинстве и превосходстве человека. АНО «Издательство «Политическая энциклопедия», 2014. 173 с.
38. Манолаки В., Будевич А. Олимпийское движение в контексте воспитательных ценностей. Наука в олимп. Спорте, 2007 (2) С. 22-25.
39. Матвеев С., Радченко Л., Щербашин Я. Олимпийское образование от Древней Греции до современности. Наука в олимп. спорте, 2007 (2) С. 46-52.
40. Олимпийская повестка 2020. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://coa.sportedu.ru/content/istoriya>
41. Олимпийская хартия. Міжнародний олімпійський комітет. В дії з 15 вересня 2017. 57 с. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olympic-charter/>
42. Петлеванный Г. Необходимость олимпийского образования школьников, его различных форм, средств и методов. II Междунар. форум «Молодежь–Наука–Олимпизм». Москва: Советский спорт, 2002. С. 163.

43. Платонов В. Н., Булатова М. М., Бубка С. Н. и др. Олимпийский спорт: в 2 т. Киев: Олимпийская литература, 2009 (1). 736 с.
44. Платонова В. Н. Энциклопедия олимпийского спорта. Киев: Олимпийская литература, 2004. Т. 3. 632 с.
45. Понятие культуры, художественной культуры, искусства. Электронный ресурс. Режим доступа: www.tutoronline.ru
46. Пуйшиене Э. Принципы интегрирующей программы олимпийского образования детей и молодежи Литвы. *Wychowanie fizyczne i sport*. 2002; Т. XLVI; Supl. Nr1; Cz. 21-2.
47. Пуйшиене Э. Структурные особенности общей программы олимпийского образования детей и молодежи Литвы. В: Практика олимпийского образования. Материалы II междунар. форума «Молодежь–Наука–Олимпизм». Москва: Советский спорт, 2002. С. 113.
48. Рубцов В. В., Поливанова К. Н. Образовательная среда школы как фактор психического развития учащихся. Москва: ПИРАО, 2007. С. 34-38.
49. Рыжкова С. Ф. Искусство как средство воспитания личности подростка. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2011 (43). С.128-135.
50. Самаранч Х. А. Спорт, культура и искусство [Sport, Culture and The Arts] Москва, 1997 (1). С. 9-11.
51. Сергеев В. Н. Гуманистическая направленность реализации олимпийского образования: автореф. дис. на соискание учен. степени кандидата наук по физ. воспитанию и спорту: 24.00.01. Российская государственная академия физической культуры. Москва, 2000. 20 с.
52. Содержание и понятие «Художественной Культуры». Электронный ресурс. Режим доступа: <http://worlds-culture.ru/index.php?action=full&id=49>
53. Солодовникова Е. Спорт и искусство. Спортивная энциклопедия систем жизнеобеспечения. Магистр-пресс. ЮНЕСКО, 2011. 1000 с.
54. Столбов В. В. Эволюция олимпийских идей от Пьера де Кубертена до Хуана Антонио Самаранча. Олимпийское движение и социальные процессы.

Материалы V Всерос. науч.-практ. конф., посвященной 100-летию Международного олимпийского комитета. Москва, 1996. С. 22-28.

55. Столяров В. И., Баринов С. Ю., Орешкин М. М. Современный спорт и олимпийское движение в системе международных отношений: учеб. пособие. Москва: Анкил, 2009. 256 с.

56. Столяров В. И. Теоретическая концепция спортивно-гуманистического воспитания детей и молодежи. Гуманистическая теория и практика спорта. 3-й вып. Москва: Сургут, 2000. С. 21-79.

57. Суник А. Б. О генезисе неоолимпизма и современном олимпийском движении. Теория и практика физ. культуры, 1994 (8). С.14.

58. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.

59. Утишева Е. В. Физкультурное образование: социально-педагогические и социологические аспекты: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Российская государственная академия физической культуры. Москва, 1999. 35 с.

60. Хребто Т. С. Технологія інтеграції змісту історії України та образотворчого мистецтва в середній школі. Науковий огляд. 2016 (27). С. 1-9.

62. Чмиленко Ф. О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Донецьк: РВВ ДНУ, 2014. 48 с.

63. Щербань П. М. Прикладна педагогіка: навч.-метод. посіб. Ктїв: Вища школа, 2002. 215 с.

64. Щербашин Я. С. Олімпійська освіта в системі формування гуманістичних цінностей школярів: дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.01. Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. Київ, 2014. 200 с.

65. Ямщиков Ю. Н. Спорт как социально-культурное явление. Москва, 2010. 141 с.

66. Aggression. Violence-Aesthetics and Elite Athletes – Sport and Politics. Scientific Program Abstracts. Olympic Scientific Congress. 19–26 july, University of Oregon, Eugene, Oregon. 1984. 66 p.

67. Coubertin P. Pedagogie sportive. Nouvelle. Lausanne: Bureau international

de Pedagogie sportive, 1919. p. 128.

69. From 1912 to 1948, Art Competitions Were Part of the Olympics. [Electronic resource]. Access mode: <http://mentalfloss.com/article/31269/1912-1948-art-competitions-were-part-olympics>.

70. Grupe O. Olympismus und olympische Erziehung: Abschied von einer groben idée? Olympischer Sport – Rückblick und Perspektiven, 1997. Schorndorf. Hofmann. P. 223-243.

71. [http://www/oldgreece/htm](http://www.oldgreece/htm).

72. <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>

73. McAloon J. Cultural Legacy: The Olympic Games as “World Cultural Property”. The Legacy of the Olympic Games 1984–2000. eds.: M. de Moragas, C. Kennett, N. Puig. Lausanne. 2003.

74. Müller N. Die Olympische Idee Pierre de Coubertin und Carl Diem in ihrer Auswirkung auf die IOA [Doctoral Diss]. Graz; 1975.

75. Naul R. Olympische Erziehung. Aachen: Meyer&Meyer. 2007. p 88-93.

76. Paleologos C. Heracles (Hercules), the Ideal Olympic Personality. IOA. Report of the 22nd Session. Lausanne; 1985. P. 67.

77. Samaranch JA. Sport, Culture and The Arts // Olympic message, N26, april 1990, P. 7-13.

78. Strong Clinton. Marketing Olympism in the schools. Report of the International Sessions for Educationists 1973–1977–1979, Ancient Olympia. HOC, Athens, 1980. P. 378-381.

79. The Busan Action Plan. [Electronic resource]. Access mode: URL: <http://multimedia.olympic.org>

80. The Olympic Art Competitions [Electronic resource]. Access mode: http://books.google.com/books/about/The_Forgotten_Olympic_Art_Competitions.

81. Vatzeba O., Stepaniuk S., Tkachuk V., Chemerys M. The attitude of secondary school students of Ukraine to the values of the Olympic sport. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2017;3(39):162-72.